

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET.

Stockholm. Gernandts Boktr.-Aktieb.

N:r 49 (207)

Fredagen den 4 december 1891.

4:de årg.

<p>Prenumerationspris pr kvartal: Idun med Modetidning och kolorerade planscher kr. 2: 25 Idun m. Modet. utan kol. pl. » 1: 85 Idun ensam..... » 1: 25</p>	<p>Byrå: Klara v. Kyrkogata 7, 2 tr. (Aftonbladets nya hus.) Prenumer. sker i landsorten å post- anstalt, 1 Stockholm hos redaktion.</p>	<p>Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas å byrån kl. 12—1. Allm. Telef. 61 47.</p>	<p>Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Lösnummerspris 15 öre. (vid kompletteringar).</p>	<p>Annonspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Platssökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv. Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.</p>
---	---	---	--	--

Wilhelmina Hierta.

Det monument, som å Stockholms nya kyrkogård sistlidna vecka aftäcktes å Lars Hiertas och Wilhelmina Hiertas graf, har gifvit oss en särskild anledning att för Iduns läsarinnor återkalla i minnet den utmärkta kvinnas drag och verksamhet, hvars bild här meddelas efter en i lifstiden tagen fotografi.

Så väl genom sin egen begåfning, sin karaktärsfasthet och sina öfriga framstående egenskaper, som ock genom sitt storartade mecenatskap har Wilhelmina Hierta intagit ett framstående rum i den svenska kvinnans historia.

Såsom Lars Hiertas maka har hon verksamt stått honom bi vid hans långvariga, framgångsrika, men ofta svåra och pröfvande kamp för det svenska folkets konstitutionella, sociala och humana utveckling. De stiftelser, hon upprättat, skola intill sena tider allt framgent fullfölja hennes makes verksamhet i upplysningens och framåtskridandets tjänst.

Wilhelmina Hierta föddes i Göteborg d. 13 mars 1805. Hennes fader var grosshandlaren

Anders Fröding. Modrens namn var Johanna Elisabet Minten, en nära släkting till Goethes Werther. Fadern Anders Fröding var bondson, men hade i Skara gymnasium fått studera till student och var ämnad till prest, men då han af samvetsbetänkligheter icke kunde förstå sig att aflägga presteden, tog han plats på kontor i Göteborg. På denna bana hade han framgång och kom till välstånd. Men då han 1808 dog, efterlemnade nio barn, var dottern Mina blott tre år; mycket spädd och klen fick hon under sina barndomsår stor frihet, fick göra, hvad hon ville, slapp att gå i skola och öfvade sig mest i lekar med bröderna äfvensom i husliga sysslor, men ej i läsning. Då hon blef tretton år, vaknade hågen för kunskaper, och hon bad modren att få resa till en berömd pension i Altona. Mina »lofvade att ej längta hem» och stannade i pensionen omkring tre år. Med en utomordentlig ihärdighet och kraft ersatte hon nu de föregående försummade åren, och föreståndarinnan intygade om henne, att hon var den flitigaste

Allt, allt hvad jorden eger skönt och rart
Och himlen högt och hafvet underbart

Och mer än kronors och juvelers prakt,
Det eger den, som eger hoppets makt.

Z. JOPELIUS.

och bästa lärjunge hon någonsin haft. Och fastän flickan var nära att insjukna af hemlängtan, gaf hon i sina bref till modren icke den ringaste antydning därom; hennes karaktärsfasthet höll redan då profvet. När hon slutligen återvände från pensionen, hade hon inhemtat en för den tiden ovanligt grundlig bildning och framför allt den stora färdigheten att ledigt tala främmande språk, tyska, franska, engelska och italienska, som hon sedan bibehöll under hela sitt lif.

År 1827 företog hon i sällskap med en broder en längre resa till Italien, på den tiden en sällsynt färd. Här, framför allt under vistelsen i Rom, blef hon bekant med många berömda konstnärer, skaldar och lärde, bl. a. Thorwaldsen, Fogelberg, Byström, Nikander, Longfellow och Bunsen, och särskildt genom den sistnämnde, som då var preussiskt sändebud i Rom, öppnades för henne de romerska salongerna, där den unga svenskan väckte uppseende genom sitt intagande väsen och sina umgängestalanger. Återkommen till Göteborg, blef »den italienska mamsell Fröding», såsom hon kallades, mycket firad för sin skönhet och sina älskvärda egenskaper. Många voro de, som sökte förvärfva hennes hand, men hon afböjde alla anbud i den vägen — hon och tvänne hennes systrar hade uppgjort en plan att förblifva ogifta — men slutligen gaf hon sin hand åt Lars Hierta. Det var år 1833.

I trenne år hade han såsom Aftonbladets redaktör i oafätlig strid för frihet och människorätt hunnit förvärfva sig ett stort antal fiender, icke minst i de högsta kretsarne. Såsom Lars Hiertas maka fick hon ock snart pröfva fiendernas afvoghet. Ifrån att i sin hemstad varit en öfverallt firad gäst, blef hon nu ej sällan utsatt för vederbörandes ohöfvligheter.

Men såsom Lars Hiertas maka bestod Wilhelmina Fröding värdigt sitt prof. Med en karaktärsfasthet, som var orygglig, lät hon icke fiendernas förföljelse inverka på sig ett ögonblick. Hon var i besittning af moraliskt mod som få. Uppmuntrande stod hon vid sin makes sida under hans svåraste strider, och i öfvertygelsen om rättmätigheten af den sak, för hvilken han kämpade, bar hon, utan att någonsin svikta, med glad håg tålmodigt motståndarnes förnärmelser.

Med hennes hemgift inköpte makarne en större press för Aftonbladets, och denna tidning blef snart en makt, som bröt nya banor inom vårt politiska lif. Därjämte förvärfvade de allt mera ekonomiskt oberoende, och äfven därtill bidrogo i icke ringa mån makans oförfärliga sparsamhet, flit och enkla vanor.

Äfven under senare år, sedan Lars Hierta genom sitt affärs geni och sin omfattande industriella verksamhet samlat en större förmögenhet, bibehölls enkelheten i lefnadsättet. Ty fru Hierta hade tidigt lärt att spara och i stället bistå andra. Men gästfriheten var ock en regel i makarne Hiertas hem, och detta blef allt mera en mötesplats för politikens, publicitetens, konstens, storslöjdens och vetenskapens män, såsom Geijer, Wallin, baron Brinckman, Thomander, C. F. Wärn, Richert, Carl Henrik Anckarsvärd, Thore

Petré, C. A. Adlersparre, Georg Scheutz, Anders Fryxell, P. A. Siljeström, prof. Sven Nilson, Bergfalk, major Myhrberg, Adolf Lindblad m. fl. Och af framstående kvinnor må nämnas Jenny Lind, Fredrika Bremer och herrinnan Knorring. Här i sitt gästfria hem var Wilhelmina Hierta den mest förekommande och intagande värdinna. Hon egde en ovanlig talang att föra en behaglig och innehållsrik konversation. »Fru Hierta är ett konversationsgeni,» hette det; det lefvande intresse för allt framåtskridande, som hon ådagalade, den frimodiga och ändock eleganta öppenhet, hvarmed hon uttalade sig om samhällets oförrätter, och den värme, hvarmed hon städse omfattade hvarje humanitetens och människokärlekens sak intogo alla, med hvilka hon kom i beröring. Särskildt utmärkande för hennes karaktär voro omutlig rättskänsla, frimodig sanningskärlek och ömt medlidande med alla olyckliga, alla behöfvande såväl som alla förörrättade och betryckta. Hon var därför alltid och än mera under de senaste åren af sitt lif hjälpsam mot nödlidande och förenklade allt mera sina egna lefnadsbehof för att så mycket mera kunna bistå andra.

Efter sin makes död 1872 upptog hon hans plan att genom donationer söka i större skala verka godt för samhället. Samtidigt därmed att hon i tysthet utöfvade en stor enskild välgörenhet, nedskref hon 1877 de båda gåfvobref, som hon kort därefter öfverlemnade till de institutioner, hvilka för framtiden skulle taga vård om dem. Genom det ena af dessa bestämde hon, att vid Stockholms högskola skulle upprättas en *professur i nationalekonomi*, som skulle bära hennes make namn och verka för sunda och frisinna politisk-ekonomiska grundsatser samt för befordrande af »heder och tro i handel och vandel». Äfven *kvinnor* skulle kunna blifva innehafvare af denna professur.

Genom det andra gåfvobrefvet skänkte hon en stor del af sin förmögenhet till en fond, som under namn af *Lars Hiertas minne* hade till ändamål att »fritt och oberoende verka för det mänskliga framåtskridandet och detta hufvudsakligen genom att framkalla och befordra sådana vetenskapliga upptäckter och uppfinningar, sociala förbättringar och frisinna reformer, som kunna blifva till välsignelse för mänskligheten i allmänhet och särskildt för Sveriges folk».

Fonden skulle hufvudsakligen verka genom understöd för viktigare sociala och vetenskapliga frågors utredning, för uppfinningar och upptäckter, för folkets uppfostran i en moralisk och frisinnad anda, för uppmuntran af allmännyttiga slöjder och näringar samt genom aflöning för vissa år till utmärkte män och kvinnor, hvilka kunna verka välsignelserikt inom vetenskapliga, sociala och industriella områden.

Tvänne af hennes döttrar utnämndes till ständiga ledamöter i styrelsen för denna stiftelse, och däri invaldes ytterligare fem män, som representerade den sociala och naturforskande vetenskapen såväl som den praktiska industrien och mekaniken. Denna styrelse, hvars första ordförande var rektor P. A. Siljeström, uppgjorde med ledning af gåfvobref-

vet de stadgar, efter hvilka fonden skulle handhafvas.

Ej långt därefter, d. 7 sept. 1878, afled Wilhelmina Hierta. Hon var då nära 74 år gammal. Älskad och vördad af alla, som lärt känna hennes ädla personlighet, djupt sörjd af barn och anhöriga, för hvilka hon alltid varit en öm och god moder och vän, bortgick hon ur tiden efter ett lif, rikt på erfarenheter både af glädje och af smärta, längtande efter dödens frid och hvila, ty utan fruktan hade hon sett livvets slut nalkas. Själf efterlemnade hon genom sin ovanliga personlighet ett minne, som icke skall förgätas. Och den stiftelse, som hon upprättat å sin makes vägnar och till hans minne, skall intill sena tider bära vittne om hennes varma och upplysta sinnelag och fosterlandskärlek.

Denna stiftelse har allt sedan 1878 varit i verksamhet och hvarje år vid sina ordinarie sammankomster i mars och november beslutat öfver räntemedlens användande, hvarvid, såväl på styrelsens egna initiativ som efter ansökan af utanför stående, en lång följd af nyttiga företag satts i gång och understöds. Bland dessa företag må här nämnas anstalter och undersökningar till fromma för allmän helsovård, *undervisningen i folkskolans kvinnliga slöjd, metallslöjdens införande i folkskolan, grundandet af ett hygieniskt museum, af arbetsstugor för barn, af den första matlagningsskolan*, understöd för att inhemta kännedom om välgörenhetens ordnande i England och andra länder, stiftande af *stipendiefonder* för kvinnor, som *studera medicinen och tandläkarekonsten*. Vidare må nämnas understöd och anslag till en mängd vetenskapliga forskare inom mekanikens, fysikens, astronomiens, geologiens, mineralogiens, meteorologiens, kemiens, zoologiens, hygienens, bakteriologiens m. fl. områden.

Denna stiftelse kan med rätta kallas en lefvande minnesvärd, ett »monumentum ære perennius».

Vissna rosor.

Skulle då vår kärlek brinna,
brinna ned så snart,
skulle mer ej bränsla finna,
var det uppenbart?

Här bland gamla bref jag funnit
vissna rosor nyss,
också de rättnu förbrunnit,
offrats med en kyss. —

Kanske, om vi riktigt bara
sökt förstå hvarann',
om vår tillit kunnat vara
litet mera sann,

kanske, om vi funnit möte,
möte i en tro,
du ditt hufvud i mitt sköte
slöte än i ro.

Lycka, liten vän, på färden,
liten kind, sof godt,
blef vårt öde än i världen
vissna rosor blott!

Birger Mörner.

En kvinnans värld.

»Ved De, hvad et hjem er?»

»Et hjem er *der*, hvor dejligt rum for fem er, skönt der blandt fiender tykkes trangt for to. Et hjem er *der*, hvor alle dine tanker kan lege frit som børn paa faders fang, hvor ej din røst på hjertedøren banker, for svaret lyder i beslægtet sang. Et hjem er *der*, hvor dine haar kan graane, og ingen mærker, at du ældes dog, hvor kære minder dæmner for at blaane som aasens rygning blaaner bagom skog.»
(Ibsen.)

Är detta hem för trångt att kallas kvinnans värld?

Oändliga vidder öppna sig för kvinnans lifsgärning, och hvad man brukar kalla »hemmets tränga väggar» faller bort, när man fattar och klargör för sig, hvad hemmet *verkligt* är — en värld af kärlek. Må hvarje kvinna fatta detta i själfva dess innersta betydelse; det finnes nog tyvärr de, som på frågan: »Ved De hvad et hjem er?» måste svara: »Det har jag aldrig vetat.» Ty de hafva aldrig gått till grunden med sig själfva i den frågan, de hafva ej redt ut för sig, hvad ett hem kan blifva till, när kvinnan gör det till *sin* värld, när hon sätter in hela sitt väsen på den lifsgärningen. Därpå så många misslyckade försök i arbetsmarknaden; jag talar ej om de kvinnor, som måste arbeta för sitt bröd, utan om de, som känna ett behof af att få något att lefva för, ett mål för sin verksamhet, men som aldrig känna någon tillfredsställelse med sig själfva eller sitt lif, utan i stället en gnagande känsla af tomhet, innehållslöshet. Kanske för sent fattar mången, att det fält, hon sökte, det arbete, hon trängtade efter, var ej ute bland främmande människor, nej, det låg bredvid henne, rundt omkring henne, där hon gick i sitt hem, utan att se; hon ringaktade den verksamhet, som bjöds henne, såsom icke nog värdig hennes gåfvor, hennes krafter, men när hon så ser med klara ögon, så blir hennes hem till en vid värld, som kräfver allt, hvad hon äger af mod, kraft, kärlek och uthållighet.

»Ved De hvad et hjem er?» — Lifvet vet icke af någon hänsyn, det skonar icke, det tager med hårda händer på, hvad människorna skatta högst och dyrast, dess kraf äro omutliga. Men när dagens brännande, tårande lif suger mannens kraft, när kampen blir för tung, när han sviktar, sårad till blods, vet du då, hvad hemmet kan vara, vet du då, hvad som är kvinnans gärning? — Och när dagarne gå och håret hvitnar, hvar är det de gamla finna ro och kärlek?

Ser du då kvinnans gärning? — Barnets själ, hvem skall forma det mjuka vaxet, hvem skall leda och utveckla? Ser du där kvinnans gärning? Är den ringa, säg! Är det en ringa ting att skapa en värld af kärlek och lycka för de dina, där de kunna glömma sorg och synd?

Må hvarje kvinna, som går ut att söka sig arbete, fråga sig själf: hvarför? Om ej yttre omständigheter tvinga, må hon pejla sin själs djup och se till, att hon ej lemnar ouppfyllda plikter i sitt hem. Om hon går ut för att »göra godt», för att vårda sjuka, trösta bedröfvade, må hon se till, att det ej i hennes hem finnes de, som längta efter hennes vård, hennes mjuka hand, hennes varma blick. Att göra andra lyckliga! Det är en vacker tanke, men börja i ditt hem, med din fader och moder, kanske du behöves bäst där; tänk efter, om ej lifvet redan tagit ifrån dem mångt och mycket, som de älskat; se till, om där ej finnes bruten kraft och sjunkande mod. Gå då ej bort, tag det fårade ansiktet mellan dina händer, se på det med klara, kärleksfulla ögon, tala mod och tro i trötta sinnen. Du kan skapa dem en fristad, en lugn plats midt i det jäktande lifvet, du kan gifva dem lyckan genom att låta dem lefva i en värld af kärlek. Är det ej nog att göra din fader och moder lyckliga? Hvad vill du mer?

Tänk så på din bror! Kanske locka honom just nu falska vänner på afvägar, kanske gripa honom nöjets och njutningens dämoner, se till och fråga dig själf, om det ej är just du, som kan rädda honom, om ej just din kärlek kan höja och stärka honom. Vänd dig icke bort, räck honom handen, lär honom känna en god och sann kvinna, och betänk, att du kanske räddar en människas själ. Är det ej nog för en kvinna att vinna en själ för evigheten?

Stanna så ett ögonblick och se till, hvad kraf på lycka finnes i ditt eget bröst. Men tag ej miste, lär att känna dig själf. Kväf aldrig den starka längtan efter kärlek, som hvilat i hvarje kvinnas bröst, *den* leder på rätta vägen. Väl finnes det starka kvinnor med stora gåfvor, som gå sin egen väg och bära pannan högt, och världen prisar dem som stora kvinnor, men äro de väl lyckliga, hafva de den *bästa* sortens lycka? Ligger där kanske ej ett minne på djupet i deras själ, kanske är det något som är dödt och borta, finnes det ej ett slag af lycka, som aldrig blifvit deras?

Nej, det är för starkt rotadt i kvinnans själ, detta kraf på kärlek, hon kommer aldrig ifrån det; förr eller senare kommer det ögonblick i hennes lif, när hon känner, *där* finnes lyckan, hvarje kvinnas lycka! Håll därför din själ ren och ditt hjärta varmt, och om så kärleken kommer till dig, tag den som lifvets största gåfva.

Då öppnar sig kvinnans värld i hela dess oändlighet. Då blifver ditt hem i ännu högre mening dina tankars, känslors och handlingars värld. Skall du fylla alla dina plikter där, då får du sannerligen gifva hela ditt väsen, då får du verka, utan att tröttnas. Men det är just däri lyckan ligger, en kvinnas lycka, att få gifva alla sina förmögenheter, alla sina krafter för den, hon älskar. Hvad hemmet då kan blifva under ett innerligt sanlif, det vet, *känner* hvarje kvinna i sitt hjärta, och må hon aldrig döfva den känslan, då förräder hon sin egen lycka, då stänges en värld för henne.

Alla I kvinnor, som ej lefven i denna

värld, om I själfva hafven stängt eder ute, så kommen tillbaka, innan det är för sent, skåden ned i edra hjärtan, känna I icke själfva, att *där* är den bästa lyckan, att *där* få alla edra förmögenheter sin användning, *där* blifven I lyckliga genom er verksamhet!

Du, moder, som fostrar dina döttrar, lär dem känna och älska denna kvinnans värld, men gör dem också starka nog, att om omständigheterna så fordra, de då må kunna gå ut från sitt hem med kraft och mod i hjärtat, gå ut i världen och lefva ett nyttigt och lyckligt lif, utan bitterhet, om ej den bästa lyckan kommer på deras del. Ty ej alla kvinnor är det beskärdt att välja; tusende måste taga, hvad nödvändigheten bjuder dem, och därför måste de göras till starka kvinnor. Och stor är kvinnans verkningskrets ute i lifvet, men *lyckligast* den kvinna, som får verka i hemmets värld.

Elena.

Sjukbesök.

Teckning af Fanny Chrysanter.

Det skulle bli en dag helt och hållet egenad åt barmhertighetsverk. Med detta ord betecknade de visserligen icke själfva sin afsikt, men de kände sig så offervilliga, så af hjärtat angelägna och manade att uppsöka och i någon mån lindra nöden och plågorna; att trösta och hugsvala, där sådant behöfdes, och att inte alls spara sig själfva, där de på ett eller annat sätt kunde ingripa.

Och de visste äfven, att de icke gingo efter något ovisst.

De visste, hvar de skulle finna nöd och sjukdom, sorg och lidande.

Långt uppe i den fattigaste delen af socknen hade några fall af skarlakansfeber förekommit, och som det var ferier, kunde fröken Ros, församlingens skollärlarinna, nu besöka de sjuka barnen utan fruktan att öfverföra smittan, och fröken Hanna, prestdottern, följde med henne.

Innan feberpatienterna besöktes, skulle de dock gå till några andra sjuklingar: gamle Anders Persson, hvilken låg ensam i sin fatiga stuga med sitt sjuka ben, den stackars gumman i Backen, som i ett anfall af svindel fallit i elden och bränt hufvud och ansikte, samt mor Sörman, torparhustrun under prestgården, som låg i sista stadiet af lungrot.

Och så gingo de båda unga kvinnorna gladt och frimodigt åstad, kännande sig redan på förhand uppfyllda af en viss tillfredsställelse med sig själfva och med allt, hvad de skulle komma att uträtta.

Nu voro de inne i Anders Perssons stuga. De hade redan uppgjort för sig, hvad allt de skulle bestyra därinne. Gubben låg ju utan hjälp eller något kvinligt biträde. De skulle sopa och löfva golvet, vädra det kvafva, förpestade rummet, göra upp eld i spiseln, tvätta, förbinda och rusta om den sjuke, ordna hans bädd m. m.

Men golvet var redan sopadt, och såväl därpå som i spiseln låg friskt, doftande löf. Det var riktig midsommarsstämning därinne.

Vid sängen stod en trästol och därpå en kaka mjukt bröd och en mugg friskt vatten, och i sängen låg den sjuke, visserligen skäg-

gig, men ren i ansiktet och om händerna och med det långa, grå håret slätkamadt.

Han helsade de inträdande med en visserligen gladt öfverraskad blick, men dock ej med den ödmjuka, öfvervåldigande tacksamhet strålände därur, som ett par »räddande änglar» kunnat vänta sig.

Då de sedan uttalade sin förundran öfver, att han hade allt så snyggt och ordentligt omkring sig, omtalade han, huru beskedligt mor Grundin, den fattiga enkan, som bodde en bit därifrån, oombedd kom till honom ett par gånger om dagen och städade och skötte om honom. I går hade hon bakat, och där låg färskt bröd, som hon nyss gifvit honom »Åh! Människorna va' så snälla, så snälla så!» —

»Har någon annan varit till er också?»

»Ja då! Kan fröknarna tänka, att härom kvällen, när jag låg i min ensamhet, sjuk å eländig, törstig å hungrig — mor Grundin var ju borta om da'n — så rätt som de' va' öppnades dörr'n, å en fin herre steg in. Jag kände inte igen till börja med, men till slut såg jag, att de' va den där kolportör'n, dom kallar, som brukar hålla möten i byarne. Allri' har jag varit å hört'en, för jag har liksom inte kunna' me' såna där kolportörer. Men nu steg han in, som sagdt va', å jag tänkte för mig själf: nu ska' väl här bli ett predikande. Men han kom bara fram å tog mej i näfven å frågte så vänligt, hur de' stod till, å hade mej te' tala om, hur jag had'det. Å se'n sprang han efter friskt vatten, så jag fick dricka, mjölk å bröd gick han å köpte i byn, å äta mej mätt fick jag — Gud välsigna'n! Så bädda han om sängen åt mej å lag om på benet, han ref till och me' sönder sin egen rena snytnäsdud till de'. Å se'n» — fortfor gubben, och hans röst började darra — »föll han på knä här vid sängen, å bad för mej, fattiga stackare. Åh! Fröknarna kan allri' tro, så han bad, å så han läste . . . Ja-a» — och nu snyftade gubben högljudt — »han, som jag sagt bara var lat å inte iddes arbeta, han höll sej inte för god te' göra de sämsta kvinnfolksysslor för min skull, å han, som jag kallat högfärdig, låg här på knä på mitt smutsiga golf å bad Gud för både min kropp å min själ. Å han har lofvat att komma tebaks å läsa Guds ord för mej, så de å, som jag säger», slutade han, under det tårarne rullade ned i det grå skägget: »människorna å' så snälla allehopa. Si nu bara på fröknarna!»

Hans glada tårade blick var fäst på stolen vid sängen, där Hanna tyst dukat fram åtskilligt af sina medhafda häfvor, och därifrån blickade han på fröken Ros, som i handen höll en ny skjorta.

Men de båda fröknarna sågo ut, som om de nästan blygts att framkomma med sina häfvor nu. Och det var nog så ock. När de tänkte på den fattiga, sjukliga enkan, som utan uppmaning, utan en tanke på ersättning hvarje dag så omsorgsfullt skötte om den sjuke och med honom delade sitt knappa bröd, kände de sig i jämförelse med henne så innerligt små och obetydliga, och detta deras enda besök föreföll dem nästan själfva som en humbug . . . Och denne kolportör sedan! Han som var en främling, en man, hade för längesedan tyst och anspråkslöst utfört, hvad de först i dag ämnat göra.

Fröken Ros tog fram sin fickbibel och frågade sakta: »Får jag också läsa litet för er?»

»Ja, söta läs!» bad ifrigt gubben, »när jag ligger så här i ensamheten, läser jag

»Fader vår» å syndabekännelsen så tätt jag hinner, jag mins just ingenting annat, å inte sir jag läsa, men om fröken ville läsa litet ur 'vangelierna å salmboken för mej, vore hon riktigt snäll.»

»Fröken» läste och gubben låg tyst, andäktigt lyssnande. Och sedan de tagit afsked och voro ute i förstugan, hörde de honom ännu därinne ligga och mumla: »Herre Gud, så snälla människorna å'!»

Utanför den lilla grå kojans i backslutningen stod, sysselsatt med att binda kvastar, en liten krokryggig man, hvars kala, sockertoppsformiga hjässa sken i solen, då han nu blotade den för de tvänne fröknarna, som nalkades. Men han kastade ock på samma gång en litet skygg, något skelande blick på deras prydliga, ljusa bomullsklädnings och stora, bredskyggiga halmhattar. Det var just intet vanligt främmande, som denna gång kom till den lille snusige, smutsige Jan Jansson i Backen.

»Hur står det till med gumman?» ljöd prestdotterns första fråga?

Jan Jansson lade varsamt ned sin påbörjade kvast, strök sig med avvisidan af handen om mun och näsa och svarade liksom motvilligt:

»De' å' skrabbigt.»

»Hon har ju bränt sig så illa, ha vi hört.»

Därom gaf Jan Jansson intet besked. Han tyckte bara, i sin säfliga ton, att det värsta var, att hon inte kunde hjälpa honom med kvastarne nu.

»Men kära Jan Jansson», utbrast fröken Ros med illa dold harm, »det får ni väl inte nu tänka på. I första rummet måste ni tänka på att sköta om er sjuka hustru.»

»De' springer så mycket kvinnfolk här om dar'na å hjälper'na, så de' ska väl snart ha en öfvergång», genmälte han helt lugnt. »Å bara se'n vår Herre låter suggungen lefva å ha helsen, så ska de' väl kralla å gå igen.»

Vid denna något oväntade slutledning sågo de båda fröknarna icke fullt så förvånade ut, som det skulle tyckas de bort. De visste ju, att i angränsande församling fall af svinsjuka förekommit, och att denna sjukdom var fullt lika fruktad som nånsin koleran, och de visste också, att Jan Janssons gris utgjorde det gamla parets enda närvarande glädje och framtidens hästa hopp, d. v. s. vinterföda.

Emellertid gingo de nu ifrån gubben och in till hans brända gumma.

Och där satt hon vid sängen, en liten, torr, mager skepnad, men hvars hufvud tedde sig som ett enda ofantligt bylte af bara trasor.

Här var det bestämdt nödvändigt att gripa in.

Med varsamma händer började de veckla upp den ena trasan efter den andra, trots gummans alla protester, att det inte behöfdes, för mor i Uppgården å Myrs Lisa hade båda varit där. Den ena hade lagt salt på brännsåren och den andra hade slagit bläck i dem, och båda delarne skulle vara så bra.

Medan det förskräckliga såret sedan gjordes rent och helande salfva och rena omslag pålades, berättade den lilla gumman, att hon och Janne varit till sta'n med kvastar och viskor, att det varit ett rysligt stort lass, och att Janne efter vanligheten dragit och hon skjutit på. Tungt hade det gått, eftersom det regnat såväl dagen förut som på natten.

På torget hade de stått i solhettan till sent på kvällen; ej en bit hade de ätit sedan morgonen. Tycker nå'n de skulle ha råd att ta

sig en kopp kaffe eller ett bröd! Pengarne skulle ju sparas att betala grisen med, som köptes i våras. Aldrig hade hon tyckt, att de fem fjärdedelsmiln varit så långa och tröttsamma som på kvällen, när de gingo hem, fast ändå hade Janne långa stunder dragit henne på kärran. När de äntligen voro hemma och hon gjort eld för att koka potatis, hade det, som hon stod, börjat gå kring, kring för henne, och så föll hon framstupa i elden. En guds lycka var, att Janne i det samma kommit in med ett ämbar vatten, och att han hade förstånd att kasta det öfver både henne och elden.

Inte ett ljud framkalladt af smärtan, ej en klagan, ej ett bittert ord eller en tår öfver sitt olycksöde eller öfver sitt fattiga, sträfsamma lif hördes från den lilla kvinnan. Hon bara berättade, som om det varit en annans historia. Och när då hennes åhörarinnor, fulla af medlidande, beklagande frågade, om det dock ej gjorde förfärligt ondt, svarade hon, icke med tillämpad resignation eller med bitterhet, utan med fullkomlig själförgätenhet. »De' kunde vara detsamma anars, för med mig å' det inte så noga, bara jag kunde hjälpa Janne med kvastarne snart igen.»

(Slut i nästa n.r.)

Behagets gåfva.

Juno, gudakonungen Zeus' maka, som Hermes i sina sånger tilldelar den största skönhets gåfva, ville icke låta sig nöja med denna, emedan hon saknade älskvärdhetens underbara trollkraft. Och då hon var medveten om, att hon utan denna ej hade någon makt öfver sin herre och herskare, lånade hon behagets gördel af skönhetens gudinna.

Ger oss ej skalden häri en antydning om, hvori kvinnans största makt består? — Den fulländade skönheten kan visserligen hänföra till entusiastisk beundran, men den innerliga tjusning, som vinner allas hjärtan, beror ej af skönheten — den skänkes endast af behaget, älskvärdheten — en fängslande makt, som ingen kan motstå. Att vara älskvärd är ett högt, ett skönt mål, som mycket eftersträfvast, en härlig gåfva, som hvarje moder borde kunna gifva sina barn med på lefnadsstigen — och huru falska och bakvända äro likväl ej ofta de medel, som användas till uppnående af ett dylikt mål! — Grace, mångsidigt vetande, utbildade talanger, lätt, spirituellt konversationsförmåga — allt detta är blott värdelösa akquisitioner för den, som sträfvar efter älskvärdhet, ty det sanna behaget är endast en återglans af en ren, offervillig själ, af ett välvilligt, medlidsamt hjärta, liksom öfver hufvud grunden till den äkta älskvärdheten ligger i själförgätenheten.

Att uppfostra är ingen lätt uppgift, att kväfva kärleken till det egna jaget redan hos barnet och att med själföfvervinnelse hindra egoismens slumrande frön att uppväxa, helst i de förmögnes kretsar, där hela hushållet ofta vänder sig kring barnen. För det mesta uppbydes allt för att skämma bort den späda människotelningen, och så uppväxa mestadels små tyranner och hänsynslösa egoister, hos hvilka den verkliga älskvärdheten aldrig kan finnas.

Vi äro långt ifrån att vilja fördöma en öm vörd och kärleksfull tillsyn, tvärtom må mycken trogen och äkta kärlek omge våra älsklingar, men en sådan kärlek, som blir dem

till välsignelse och framkallar de bästa dygder. Man bör värda och omhulda sina barn, men oförmärkt, och utan att hos dem väcka tanken, att de äro hufvudpersonerna; man åligger dem små plikter (naturligtvis afpassade efter deras kropps- och själskrafter), plikter, som medföra litet besvär för dem själva, men vinna glädje åt andra, hvarigenom de uppfostras till att ej sätta sitt egna jag i främsta rummet. Hvem har icke iakttagit, huru den glada känslan att ha gjort sin plikt inverkar äfven på helt små barn? Till och med på sjuklägret, där de små för det mesta skämmas bort, borde man aldrig lemna den lilla patientens uppfostran ur sikte och icke låta sjukdomen gälla som fribref för egensinne och oskick, utan bör man i stället göra det begripligt för barnen, att de då måste vara dubbelt lydiga och höfliga, emedan deras skötsel fordrar dubbelt arbete och deras sjukdom bereder oss sorger.

Men ett barn, som lärt tålmod, själforsakelse och pliktuppfyllelse, skall under sin uppväxt, äfven utan lärmästare, förvärfva behagets gåfva, hvars trolledja är sammansatt af idel små länkar af försakelse och blygsamhet, och som är ett dyrbart rekommendationsbref på lefnadsstigen. Den, som utan knot åsidosätter sina egna önskingar, icke låter sitt lynne förbittras genom sina oväntade afbrott i ett arbete eller en favoritsysselsättning, som gärna är beredd att bistå andra med råd och råd, och som med ett leende söker bära och öfvervinna livets vedervärdigheter, den behöfver icke, som fru Juno, röfva behagets gördel, ty älskvardhetens sköna gåfva har redan fallit på en sådan människas lott. — Men hvad gagna en ung flicka skönhet, rikedom, helsa och tanger, om älskvardheten saknas i hennes väsen, om hon är ovänlig och nyckfull, aldrig beredd att vara eftergifven, oförevillig, punktlig och glad? Själfförgätenhet är den äkta älskvardheten, som ingenting gör för att sätta sina egna goda egenskaper i glänsande belysning, utan låter andras egenskaper komma till sin fulla rätt, och som ger andra den behagliga känslan af eget värde. Det är den härliga gåfvan, som låter alla i en sådan persons närhet erfara en känsla af innerligt välbehag, det är hvad Goethes moder vid en själfkritik sammanfattade i orden: »Jag har fått den gåfvan af Gud, att ännu ingen mänsklig varelse gått bort från mig missnöjd, af hvilket stånd, ålder och kön de än må ha varit. Jag håller innerligt af människorna, och detta känna gammal och ung, jag går utan pretention fram genom världen, och detta behagar alla jordens söner och döttrar, jag moraliserar ingen, söker alltid upptäcka den goda sidan, öfverlåter det onda åt den, som skapat människorna, och som bäst förstår att slipa bort de skarpa kanterna, och tack vare denna metod finner jag mig lycklig och nöjd.»

Denna kvinna kan för oss gälla som ett mönster af äkta älskvardhet, och vi önska, att hvar och en, som sträfvar efter själförgätenhet, må en gång få höra om sig orden: »Hvar hon visar sig, ter sig lifvet ljusare och gladare.»

Iduns julkappsazar.

(Forts.)

XIII. **Dockvagn.** En gammal hatt söndersprättas och lägges i vatten ett dygn. Af de nu mjuka flätorna sys en liten vagnkorg, hvilken form och storlek man behagar. Stommen bestrykes nu med kokande lim, då den efter torkningen blir styf och bibehåller sin form fullständigt. Bronseras därefter utvändigt och klädes invändigt med tyg.

Suffletten göres af järntråd, öfverklädd med tyg och försedd i kanten med en liten bollfrans.

Till hjul tagas, 2:ne små trådrullar hvilka itusågas, och hvarigenom trädas små runda träaxlar, fästade med ett par stift eller med litet lim vid vagnstommen. En nätt och pryldig liten leksak, som torde blifva kärkommen för de små.

En dockvagn göres på enahanda sätt, då endast, i st. f. hjul, 2:ne medar utskäras af tjockt kartongpapp och pålimmas.

Mitta.

XIV. **Förslag till en dörrmatta,** ett arbete som bäst lämpar sig för den starkare delen af människosläktet. Man arbetar mattan i vanliga makraméstjärnor utan höga knutar, men använder i stället för makramégarn så kalladt merlingsgarn, ett till sjömansarbete brukligt, tjäradt garn af försvärslig groflek. På sidorna och ändarna begränsas mattan af en tät kant.

M. N.

XV. **Näsduksetui.** Om man har mönster på en stjärna (fyrkantig) till ett sängtäck, är denna mycket lätt åstadkommen. Stjärnan bör minst vara 25 cm. i fyrkant och virkas med cremefärgadt bomullsgarn samt förses med en liten virkad udd i kanten. Den fordras sedan med litet ljusblå satin. Alla fyra hörnen vikas tillsammans på midten och fasthållas med en liten ljusblå rosett.

»Viola.»

XVI. **Trådrullsetui.** Af ljusblå flanell klipper man en fyrkant 25 cm. lång och 10 cm. bred och afrundar densamma i alla hörnen. Derefter kantas med smala hvita yllebänd och ett litet stycke nedanför kanten sys en bord af s. k. »kråkspark» af fint hvitt ullgarn eller silke. Därefter klipper man 5 små hål (runda) vid hvardera kanten af långsidan (ungefär 4 cm. från hvarandra) och syr languette däromkring. Sedan tager man 5 trådrullar (helst af olika färger), och dessa sättas nu fast genom 2 smala hvita band, som man drar genom alla rullarna och knyter tillsammans till en liten rosett vid hvardera kanten.

»Viola.»

XVII. **Liten axelschal.** Material: ljusblått botten-garn, hvitt eller ljusblått isgarn och 2 grofva stålstickor. 175 maskors uppslag af botten-garn. Ett rätt hv. stickas af botten-garnet. Så tages af isgarnet och stickas 6 räta hv., vidare 2 hv. af botten-garnet, 6 hv. af isgarnet o. s. v. till önskad längd. I kanten virkas på gaffel ett galler af isgarn, hvilket fastsys i ena kanten och prydes med små bollar af botten-garnet i den andra. Denna schal ser alldeles ut som silke och cheniljer och blir säkert en välkommen julkapp till fruar att begagna som supéschal.

H—na.

XVIII. **Julkapp till far.** Om kragen och uppslaget på farsgubbens nattrock ej se så precis nya ut, kanbända han har en dotter, som skulle kunna hjälpa honom därmed till jul. Se här, huru hon därvid bör gå tillväga. Materialet kan vara kläde eller flanell. Sedan man valt passande färg, tillklippas krage och uppslag efter dem, som förut finnas. På dessa broderas med silke i en färg med flere nyanser en vacker slinga eller något ornament. När dessa nya uppslag pryda den gamla nattrocken, kommer den till fars stora glädje att se ut, som om den vore alldeles ny.

Madame de R.

XIX. **Julkapp till mor.** För att kunna bibehålla korgar snygga invändigt brukar man ju vanligtvis bekläda dem med papper. Men då sådant ofta behöfver ombytas, och papper ej heller ser så pryldigt ut, kan man med fördel använda vaxtaft eller oljeduk i dess ställe. Till såväl torgkorgar som andra i hushållet brukliga korgar utklippas pappersmönster, efter hvilka man sedan klipper stycken af tjock gul vaxtaft. Dessa stycken sammanfogas på avfärsidan medels kastsöm. Till bättre korgar kan man lägga styckena något in på hvarandra och sammanfoga desamma medels »kråkspark» på rätsidan. Öfre kanten utklippes i uddar. Ett sådant korgfoder kan efter behof lätt rengöras med ljumt vatten och en trasa. Några sådana korgfoder bli säkert en välkommen present till en praktisk mamma.

Madame de R.

XX. **En kär julkapp till fästmannen** blir troligen en af fästmöns själf förfärdigad ram med plats för två fotografier, ej fästmöns och fästmannens, utan endast hennes. Af hvad material ramen göres, beror helt och hållet på egen smak, men den bör vara i form af en palett, 25 cm. hög. Längst upptill venster göres en oval utskärning för ett mindre porträtt och längre ned till höger en liknande för ett större porträtt. Beroende på om ramen är broderad på plysch, målade eller etsad, broderas, målas eller etsas under den öfre ovalen ordet »förr» och under den nedre ordet »nu». Nu sättes fästmön i den mindre ovalen ett af sina porträtt som barn och i den större ett af sina sista. Om man vill, kan ramen prydas af någon liten enkel blomma, t. ex. en förgät-mig-ej.

Madame de R.

XXI. **Ett bokställ.** Material: 11 tunna trälistor af olika längd (hvarom närmare här nedan) och 2 cm. bredd, $\frac{3}{4}$ meter lika breda, svarta eller kulörta, sammetsband, stålperlor samt 16 bömiska perlor. Till ramen klipper man 3 lister om 24 cm. längd och 2 lister som endast äro 14 cm. långa; de kortare skola bilda tvärsidorna. Alla 5 öfverklädas med sammetsbanden, så att man vid hvarje styng upp och ned på ömse sidor fäster en stålperla. När öfverklädningen är fullbordad, höpsys först en vanlig ram och så ytterligare en list (den femte) längs efter långsidan, men så att båda bilda en rät vinkel mot hvarandra. För att läget må bibehållas sammanbinder man tvärsidorna med några perlradar. Man förstår att boken är ämnad att hvila på denna list. Nu öfverkläder man 2 lister om 18 cm. längd, hvilka fästas 5 cm. från hörnen på den nedre listan, och hvilka på ändarna sammanhållas af en 11 cm. lång klädd list. På båda dessa tvärlisterna fastsys tvärs öfver — utgående från yttre ändan — 8 bömiska perlor, men alltid med ett litet mellanrum, så att »stödet» som återstår att beskrifva, kan efter behag ställas och flyttas mellan dessa perlor. Stödet består af 2 lister om 12 cm. och en tvärlist om 11 cm. och fästas 5 cm. från öfre ramlistens hörn.

Equus.

XXII. **En matta att lägga under tårtallriken.** Vid val af broderi fäster man afseende på, att den släta ytan i midten blir lagom stor för tårtallrikens fot. Väljer man applikationsarbete, så egnar sig en krans af vindruklarar med blad särdeles bra; äfven andra frukter eller blommor passa. Mattan är en bordspryddnad, men särskildt uppfyller hon sitt ändamål, om vid »sittaode bord» tårtan hjudes omkring, för att det eljest uppstående tomrummet efter tallriken ej må stöta ögat. Presenten kan tillökas med en *tårtduk*. Af fint hvitt linne klippes en rund bit, som står några centimeter utöfver tårtallrikens kant, och som prydes rundt omkring med en väl utförd, uddig bärd i hvitbroderi, hvartill man väljer ett mönster med rätt många hål (ej klumpösöm), för att närmast imitera utslaget tårtapper.

Equus.

XXIII. **Poesi-bok.** På mörkblå atlas sys i venstra öfre hörnet en kvist af hvita vårblommor, i högra en dito ljuslila sommarblomma. I nedre venstra hörnet ett ljusgult ax och ett par strån, samt i högra blott en mörkgrön grankvist. Inuti utskäres plats för ett porträtt af gifvarinnan, och däromkring sys en krans af ljusblå förgät-mig-ej. Nederst på permen broderas i glitter-silfvertråd »Pensé à moi». Så tages rundligt med hvitt papper, hvilket, jämte permen, hvars baksida kan vara alldeles slät, lemnas till bokbindaren till inbindning. Därefter afdelas boken i tolf delar, en för hvarje månad. På första bladet skrives en tillignan till emottagarinnan samt appliceras en bukett pressade styfmorsblommor. Därefter kommer januari månad, med en vers lämpad härför och ett litet vinterlandskap (färg-tryckbild). Alla bladen till denna månad prydes med en liten krukväxtblomma, pressad, som blommor vid denna tid. Så fortsättes för hvarje månad. Ett år minst bör man samla materiel till bokens innanmäte. Hvarje blomma bör pressas efter hand, som den finnes, och noga antecknas dess tid. Lika noga böra versar samlas eller ock tagas ur eget hufvud. På så sätt blir det hela verkligt utsökt och af godt värde.

Ebon Hoi.

Vid köksspiseln.

Ur en ung kvinnas dagbok.

AF Herna.

Jag var allaredan sexton år gammal, då jag en vacker dag kom underfund med, att jag blott förstod tillaga en enda rätt — smörgås. Jag skyndade mig genast till far och mor, bad dem om tillåtelse att få lära mig koka mat hos Emerentia där ute i köket. Och för första gången blef min önskan genast uppfyllt.

För visso — läroplanen i våra fruntimmersskolor förtjänar den högsta beundran. Botaniken t. ex. är obesträdligen nyttig och angenäm nog för hvarje ung kvinna, dock skulle det ej skada oss, om vi äfven finge lära oss tillreda ett och annat ur växtvärlden. Med all respekt för rosor och liljor så äro ej heller sockerärterna att förakta.

Aritmetiken är en härlig vetenskap, och det bereder en hvar ett stilla nöje att kunna upphöja ett tal i kvadrat och sedan draga kubikroten därutur, men af ännu större vikt är det — åtminstone för middagen — att då en gul rofva just behöfves i köket, gå ut i trädgården och där draga den rätta roten ur jorden.

Utan tvifvel eger historien sin betydelse, och det lärer en ingalunda till skada att kunna säga, hvilken inverkan vissa mars- och julidagar utöfvat på mänsklighetens utvecklingsgång, dock är det ingalunda någon skam, om man därjämte vet, att krafterna äro onjubar i mars, och att det hör till god ton att i juli låta hvarje hare springa oantastad förbi ens dörr.

I köket blifva alla sinnen tillgodosedda. Ögat fröjd sig åt grönsakernas lifiga grönska och köttsoorternas olika schattering i rödt; näsan måste inandas kaffearomen, doften hos steksåsen samt kanelparfymen; tungan skall glädja sig åt mjölkeus mildhet, russinens sötma och pepparns skärpa; handen måste finna sig uti att dyka ned, än i sockerskålen, än i den kokheta soppkitteln, och örat slutligen — örat måste anse stekens fräsande, hönsens kacklande och köksans gräl vida melodiosare än en af Bachs symfonier.

Sedan några dagar är jag en passionerad lärjunge af kokkonsten. Jag studerar den teoretiskt och praktiskt, ur böcker och kokkärl.

Pianisten, som hamrar sönder flygelu med sina vilda rapsodier för att slutligen bäras bort med blodiga fingerspetsar, svettas säkert ej så mycket som en ung flicka, hvilken skall steka en gås, men i ifvern själf blir stekt. Den första lärospånen består vanligtvis däruti, att den förhoppningsfulla eleven bränner fingrarna. Detta är blott början, ty när man gifvit ett finger åt elden, vill den genast hafva hela handen.

Emerentia, vår gamla köksa, ville till en början icke inviga mig i kokkonstens mysterier; hon bevakade sina kastruller likt en drake, och jag fick hvarken koka eller steka, stufva eller späcka. Att bränna ett finger då och då var det enda, hon gärna tillät mig.

Jag studerade alltså teoretiskt vidare. Härutinnan blef jag också snart ett riktigt geni, ty jag lärde mig alla recept utantill, och om afvarne förhörde jag mig grundligt. Jag reciterade brödsoppa med ägg, deklamerade lungstek à la Maria Theresia och serverade mig med alla kända crèmer. Men hvad nytta hade jag egentligen af all denna kunskap, som jag ej kunde använda i praktiken? Hvad hjälpte mig nu denna sköna boeuf à la mode sid. 64? Hvad fröjd hade jag väl af kalvhufvudet sid 107?

Äntligen besegrade jag Emerentias oppositionsanda, och nu fick jag styra och ställa

i köket af hjärtans lust. Men där kom jag med mitt kökslatin snart till korta. Jag biamerade mig ända upp öfver öronen, och den gamla köksan glädde sig omättligt, så ofta jag skämde öfver min tafatthet. Jag stackare förekom mig själf som ett redöst skepp i hög sjö. Förgäfves ropade min mor, som ibland kom till min hjälp: »mera kol! — raskt framåt! — bakkbord!» — På mitt bord blef ingenting ordentligt bakadt. Kompassen visade väl rätt, men skeppet följde ej kursen. Jag blef kastad af och an af vinden, och i djupet af mitt hjärta afundades jag den gamla proviantångaren Emerentia, som helt majestätiskt gungade sig på vågen och blott då och då lät höra en stilla hvissling. Jag tror, hon hvisslade ut mig.

Dock förlorade jag icke modet. Dagligen begynte jag änyo med mina experiment. Jag började med soppan, ty det receptet hade jag då alldeles klart för mig: »tag...» Och jag tog salt och grönsaker, ingefära, peppar och litet muskotblomma; jag gjorde allt, hvad jag kunde, och när soppan var färdig, kunde ingen äta däraf. Jag hade nämligen glömt hufvudsaken — köttet! Med steken hade jag alltid samma otur — den blef sotsvart, och hvad pastejerna beträffa, så gingo de jämnt och ständigt sin undergång till mötes, så snart jag sköt dem in i ugnen. Jag höll mig alltid till mitt heliga: »tag — och tag — och tag —» men ingen ville taga en bit däraf. Min rivals onda ögon voro säkert skulden till min olycka. Jag ställde den härligaste tårta i ugnen, men så snart jag åter drog fram den, var den lik en cylinderhatt, som blifvit öfverkörd af ett lokomotiv.

Efter hand lärde jag mig dock de fyra grundoperationerna, och en vacker dag förklarade pappa och mamma, att de redan kunde njuta af mina quatuor species: köttsooppa, stek, grönsaker och mjölkkrätter. I synnerhet blef soppan prisad — ja, själfva Emerentia åt en sked däraf och sade blott: »för mycket grönt.»

Mannen utmärker sig på slagfältet, kvinnan i köket. Där liksom i lifvet utkämpas tillvarons bittra kamp. Tusentals lefvande varelser måste här förblöda för att uppehålla andra vid lif. Här slukas den svagare af den starkare. — Liksom ute i dagliga lifvet ser man också här huru den ovärdige lagerkrönes. Vildsvinhufvudet uppträder alltid smyddt med gröna blad, men lyckligtvis tillstoppas dess mun med en citron, för att göra triumfen mindre söt. Sofister bland kalfvarne måste tåla, att deras hjärna serveras på smörgås och dufvorna, som eljes ej äro falska, få endast visa sig med fyllda bröst.

I sanning, i köket blir man tänkare, och en skicklig köksa blir förr eller senare filosof, ty hon lär sig ganska snart se lifvet från dess mörkaste sida — den hungriga egoismen.

Ser man närmare på saken, upptäcker man dock rosor bland törnerna, bak molnen lyser solen, och bredvid magen klappar hjärtat. Jag erfar alltid så underbara, behagliga känslor, när jag sysslar kring spiseln. Ett sällsamt recept vill icke gå ur mitt sinne och, medan jag lyssnar till eldens sprakande, hör jag en röst hviska: »Tag en liten, rosig flicka, behandla henne varmt; tag sedan en ung, vacker gosse och en gammal allvarlig prest; sätt mycken kärlek, några heta tårar och två skedblad varma lyckönskningar därtill; aflägsna sedan presten, och håll alltid rätten vid den innerliga hängifvenhetens jämna eld.»

Husmoderlig almanack.

December.

Det bästa gömmes till sist — den satsen kan ju äfven tillämpas på husmoderns många värf under årets sista månad. Ty denna kräver i själfva verket i icke ringa grad hennes omtanke, hennes ordnande och verksamma hand, hennes outröttliga ifver; — och ändå ser man henne aldrig röra sig med lättare steg eller gripa verket an med gladare min och förnöjdare sinne än nu, ty det gäller ju att bereda och smycka hemmet till jul! Dock icke nog med att hafva hela huset putsadt och fejad, hon måste äfven laga så, att matbodar och skafferier äro välförsedda, så att hon, när helgen är inne, endast behöfver »taga fram» och hon själf såväl som tjänstefolket då må kunna få hvila ut från de hvardagsbestyr, som hänga efter året om.

Julsysslorna behöfva dock ej alla uppskjutas till sista veckan; tvärtom är det rådligt att försöka hafva så mycket som möjligt undanstökadt förut, så att husmodern för hopade göromåls skull ej behöfver uttröttad gå själfva helgen till mötes. — Vi vilja flyktigt vidröra de för resten allmänt bekanta julförberedelserna.

Om *luftskens* behandling har sedan Ista årgången (sidorna 349 och 366) ej något blifvit nämndt i Iduns spalter (om man undantager en liten notis i III:dje årgången (sid. 695) bland husmoderliga julvinkar; men eftersom ett svar i detta ämne å prisfrågan 74 med det snaraste kan förväntas, anser jag alla erinringar därom här öfverflödiga.

Julsakten, där en särskild sådan företages, afser i främsta rummet den oundvikliga julskinkan (som ej bör ligga länge i salt) samt vidare preslytan, den färska korven och surstekarna m. m.

Julbaket kräver förutom i hvarje hem brukliga limpor (vörbröd, saffransbröd o. d.) sin *pepparkaksdeg*, af hvilken barnen disponera en del till mindre och större figurer att paradera på julbordet eller under granen. De djur och föremål, som af dem åstadkommas med egen hand, ega naturligtvis större värde än de med utstickningsformar framställda. Hvad *smörbakelsen* beträffar, så kan nämnas, att ett lika vackert resultat vinnes genom följande behandling, hvilken afviker från den sedvanliga: 530 gr. urvattnadt smör röres till skum, 1 kaffekopp god gräddmjölk, 1 dryg knivsudd stött alun och 530 gr. siktadt hvetemjöl röras uti samt ett spetsglas bränvin, 2 äggulor och 1½ matskedar fint socker. Blandningen arbetas och klappas sedan som vanligt och sättes ut i kallt rum, om så behöfs.

Mer och mer försvinner den gamla seden att *stöpa grenljus* till julbordet. För den, som skulle vilja återupplifva gamla barndomsminnen, må här nämnas ett bepröfvadt sätt för ljusstöpning: 12½ kg. fet oxtalg och hälften så mycket färtalg skiras med något vatten samt ½ liter ättika (hvilken sednare tjänar till dess rening). När allt vattnet afdustat, men innan fettent antar den ringaste brunaktiga färg, silar man det, låter det kallna och skär det i bitar, hvilka änyo smältas på svag eld, hvarpå man tillsätter 7½ gr. glasgalla, 7½ gr. renaste hvitt vax, 15 gr. renad salmiak och 15 gr. alun (allt pulveriseradt). När massan uppnått samma värmegrad som spenvarm mjölk, hålles den i de med vecken tillredda formarna. (År massan för varm, får man inga fasta ljus, utan då visa de benägenhet att bli gryniga). Ljusens uttagning ur formarne underlättas, om man håller litet varmt vatten på de sednare; detta lär äfven förhindra deras sprickande.

På lediga stunder utför husmodern de *julklapparbeten* eller uppköp, som hon efter noggrann pröfning i förhållande till deras nytta och sin egen julkassa har utfunnerat åt de sina, inbegripande gåfvorna till de fattiga (ty hvarje husmor har väl åtminstone några stugor, där hon vill sprida julglädje). — Om kvällarne undervisar modern sina små barn i förfärdigande af enkla *julgranspryddnader*. När granen hemtats, öfvervakar hon själf dess fastsättande i en stadig fot (helst i en mekanisk sådan af gjutjärn) och sörjer för praktiska ljushållare, tillräckligt med ljus samt den s. k. julgranskongen, som inbegriper alla ätbara saker, från den enkla kexen till de finaste konditorivaror m. m. En granljussläckare, som tillika kan användas som tändare, är en oumbärlig sak för den, som lärt känna dess nytta.

Men då juljusens släckts och helgdagarne i frid och ro ligga bakom dig, du lyckliga maka, som med intresse skött husets inre angelägenheter, återstår ännu ett viktigt arbete, innan du i tacksam bön knäpper ihop dina händer på årets sista

afton — jag menar årsafslutningen af dina *hushållsböcker* med utdrag af särskilda rubriker, i akt och mening att vinna en åskådlig öfversikt öfver förbrukningen inom de olika hushållsgränarne. Att detta sista arbete må i allo lemna ett tillfredsställande resultat, är min bästa husmoderliga nyårsönskan.

Stenia.

Barnens julglädje.

Nelt säkert finnes mer än en mamma, som offerar en stor del af sin tid och sina tankar på att såväl före som under julen bereda de små sysselsättning och glädje.

Redan några veckor före helgen kunna de ju förfärdiga julklappar och julgransprydnader, och visst är att dessa kära sysselsättningar bli för barnen en glädjekälla.

Men helgen närmar sig; hemmet skall ikläddas festskrud, och därför råder den störta flit därinom. Särskildt de sista dagarne före julafton kännetecknas ju af stök och brådska. Bäst är det då att först iordningställa det rum, i hvilket barnens julbord skall stå. Men på många orter har man aldrig hört talas om »barnens julbord»; det torde därför vara lämpligt att gifva en liten skildring af, huru det skall anordnas, helst som det hör till de saker, som bereda såväl större som mindre barn sysselsättning och glädje.

Ett stort och stadigt rektangulärt bord placeras antingen midt för ett hörn eller vid ena långväggen i ett större rum. Bakom bordet göres en fonddekoration af större och mindre granar, prydda blott med ljus samt möjligen glitter, kottar och flingor. Öfver bordet bredes en vit duk, och därpå förvandlas hela det snöhvita fältet till ett enda stort vinterlandskap. Berg och backar anbringas lätt genom att stapla upp böcker eller dylikt under duken; särskildt bör man tillse, att midtpartiet höjer sig öfver det öfriga. »Marken» klädes med fin och torr moss, då och då afbruten af slingrande vägar och stigar af fin, vit sand. Större och mindre sjöar fås af speglar, hvars kanter döljas af mossan, skogsdungar och alléer göras af 1 dm. höga, ogrenade grantoppar. För att på bästa sätt fästa dessa lägger man under mossan en brädbit, hvori man på något afstånd från hvarandra borrar djupa hål. I dessa nedstickas kvistarna, och man har då genast en tät liten granskog. Här och där ställas små trähus af enklare eller finare beskaffenhet, några skogsdjur ordnas enstaka eller i vackra grupper, och högst upp på »backen» måste man ha en liten vacker kyrka. Såväl en kyrka som några små nätta hyddor kan man lätt själf förfärdiga af stora kritstycken med blott en pennknif till redskap. Om man så vill, kan man sedan måla dem med vattenfärg. — Anordnad med smak, tar sig bordet mycket bra ut, i synnerhet då ljusen i granarna äro tända. Naturligtvis kan idéens utförande varieras i oändlighet.

Men äfven ett annat slags »julbord» förekommer. På många ställen är det vanligt, att på julaftonen ett långt bord dukas och förses med s. k. julhögar, bestående af limpor och bakverk af allehanda slag, en »hög» för hvarje familjemedlem. Detta bruk medför dock vanligen den olägenheten, att man får se alla dessa goda saker ligga framme hela helgen och torka, utan att någon bryr sig om att förtära dem. Däremot torde det vara en god och efterföljansvärd sed att låta tjänarne få rikliga sådana gåfvor, om de nämligen ha ett fattigt hem i närheten.

Tjänarne! Ja, godt vore det, om hvarje husmoder och moder tänkte på att icke blott

själf tillgodose dem vid julhögtiden, utan äfven lära sina barn att göra det. Får hvarje barn gifva en liten, obetydlig gåfva åt hvar och en af husets tjänare, så äro redan därigenom goda frön utsädda hos båda parterna. Förbi säges den vara, den goda, gamla tiden, då husbonfolk och tjänare lefde ett gemensambetslif, som sällan af något kunde störas. Kanske kunde de tiderna återkomma, om våra barn finge lära sig vänlighet och omtänksamhet mot den tjänande klassen.

Och må de få lära sig känna och visa kärlek mot alla nödställda, som komma i deras väg. — Det fanns för ett par tiotal af år sedan en prestgård, hvarest den regeln troget följdes. Hemmet var det lyckligaste, och aldrig saknades glädje, framför allt julglädje, i den stora familjekretsen. Husmodern var en af dessa varmhjärtade och rikt utrustade kvinnor, som egde förmåga att tänka på allt och alla. Och när julen kom, då delades ut från det iegalunda rika hemmet matvaror och julljus till alla socknens nödställda. Aldrig behöfde någon vänta förgäfvad; ingen blef glömd. — Men, kanske någon tänker, hvad har detta att göra med ämnet, barnens julglädje? — Jo, det var barnen, som sändes ut i fattigdomens boningar för att bringa understöd och lindring, det var barnen, som fingo frambära gåfvan, gå in i de olika hemmen och se, huru välkommen hjälpen var.

Var viss, att de barnen lärde sig finna det naturligt, att den ena människan delar med sig åt den andra, och att de kände, ehuru omedvetet, den rika och varaktiga julglädje, som gifvandet skänker.

En barnvän.

Steriliserad mjölk.

Har herrskapet sett, huru det går till att sterilisera mjölk?

Jaså, icke.

Men ni ha väl smakat sådan mjölk?

Inte det heller och icke ens hört talas om saken.

Ja, då skall jag bedja få tala om, att i huset nr 15 Vallingatan har Steriliseringsaktiebolaget sin lokal, och där kan man hvarje dag få se, huru saken tillgär, och afprovva den förädlade varan; men skulle ni bo för långt bort eller icke hafva tid att gå dit, så sänd bara ett telefonbud, och dagen därpå så har ni ett prof i edert hem, ty bolaget sänder det gärna, på samma gång som det skickar ut sina förseglade mjölkflaskor till kunderna.

Hvad som menas med att sterilisera mjölk? Jo det är att underkasta mjölken en sådan behandling, att alla däri varande baciller dödas, så att den blir fullkomligt helsosam och icke innehåller några frön till sjukdomar.

Bacillerna äro väl kända? Det är högst obagliga små organismer, som till millontal äro spridda öfverallt och söka på många sätt verka förstörande och ödeläggande. I mjölk trivas de synnerligen väl och utveckla sig i den i otalig mängd och hastighet. Sedan förtäres mjölken och med den bacillerna, hvilka sedan utveckla sig i människokroppen. På så sätt uppkomma en mängd sjukdomar, bland hvilka lungnoten är en af de allmänaste och farligaste.

Hos våra nötkreatur är nämligen en sjukdom, som benämnes tuberkulos, mycket allmänt spridd, och då denna sjukdoms baciller öfverföras med mjölken till människan, så finnas frön till nämnda farliga sjukdom, som utveckla sig, om förhållandena äro gynnsamma.

Genom att i den så kallade steriliseringsapparaten först uppvärma mjölken till öfver 80° och sedan genast afkyla den till 5°, så förstöras såväl tuberkulosbacillerna som äfven en mängd andra, och har detta blifvit konstateradt af flere af vår tids förnämsta bakteriologer, hvarför också mjölk, behandlad i nämnda apparat, rekommenderas af många läkare, i främsta rummet till barn och sjuklingar, men äfven till bruk i hushållen. När man betänker, huru många barn årligen dö,

blifva sjuklingar för hela sitt lif eller också krympingar genom förtärandet af mjölk, hvilken innehåller sjukdomsfrön, så bör man vara tacksam, att nu fullkomligt helsosam mjölk kan fås i hufvudstaden. Meningen är, att apparater skola spridas till öfriga städer och större mejerier.

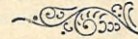
Själva apparaten är enkel. Två cylinderformiga kärler af trä, i hvilka finnas bleckcyllindrar, mellan hvilka mjölken rinner, i den första uppvärmd medels ånga och i den andra afkyld medels is och rinnande vatten, som cirkulerar i cylindrarna. Genom på olika ställen placerade termometrar observeras temperaturen.

Då luften är uppfyllt af baciller, som lätt kunna komma i mjölken under och efter afkylningen, sker hela förloppet, äfvensom tappningen på kärler, hvilka levereras förseglade till förbrukarne, med minsta möjliga lufttillträde.

Bolaget låter hvarannan dag undersöka den levererade mjölken på teknisk-kemiska byrån för att vara förvissadt om, att mjölken innehåller förskrifven fetthalt.

Sälunda hoppas jag, att herrskapet finner, att saken är god och förtjänt framgång, det tyckte åtminstone jag, när jag härom dagen var inne på lokalen, och därför har jag velat tala om den.

V. Nauckhoff.

Teater och musik.

Kungl. operan. Sista föreställningen i det gamla operahuset egde rum i måndags. Hela salongen var naturligtvis till sista plats fylld med den elegantaste publik, herrarna mestadels i frack och vit halsduk, damerna likaledes i festdräkt. På hvarje plats å parkett och första raden var fästad en törnros med vidhängande band med inskription — en present från den alltid påpassliga blomsterhandlaren Karl Sachs — och noiställaren framför direktör *Conrad Nordquist*, som denna afton själf skötte taktpinnen, var omvirad med blommor och lager.

På slaget halfåtta anlände konungen, kronprinsen samt prinsarne Carl och Eugen med talrik svit. Vid deras inträde reste sig hela publiken och förblef stående, medan folksången spelades. Här-efter framträdde premieraktören *Emil Hillberg* och framsade med klangfull stämma en synnerligen anslående prolog, författad af prof. *C. R. Nyblom*.

Så vidtog den egentliga föreställningen, vid hvilken uppfördes de 4 första akterna af prof. *Ivar Hallströms* »Den Bergtagna», i hvilken titelrollen på ett glänsande sätt återgafs af grevinnan *Mahilda Taube*, f. Grabow. Den ärade gästen för aftonen hyllades med oräkneliga inropningar samt blommor och lager i mängd. En annan gäst, som också fick sin välförtjänta del af hyllningen, var fru *Charlotte Strandberg*, hvilken för aftonen återtagit sin gamla roll som fru Ragnild. För öfrigt fingo äfven hrr *Ödmann* och *Lundqvist* samt fröken *Almati* sin rikliga lott af blommor och hyllning.

Till sist gafs Frans Hedbergs efterspel »Sånggudinnornas afsked» med däri inlagda tablåer ur »Gustaf Wasa», »Kronfogdarne», »Norma» (Jenny Lind), »Erik XIV», »Lohengrin» och »Värmländingarne» samt en sluttblå, framställande det nya operahuset efter ritning af arkitekten *Anderberg*.

Sedan ridån till sist gått ned, uppspelades på begäran åter folksången, hvarefter publiken tyst och förstämd aflägsnade sig. Ett par svaga försök till nya applåder och ovationer nedtystades. Och ett sista tyst farväl till den för mängden så kära operasalongen stämde också på sistone bättre öfverens med stundens betydelse. Emellertid gick direktör Nordquist härigenom miste om en välförtjänt hyllning, som säkerligen hela publiken eljes skulle hafva varit villig att ega honom. Den kom honom emellertid senare på aftonen till del vid den fest, som konungen anordnat för operans och dramatiska teaterns hela personal, hvilken fest hölls i foyervåningen och på scenen och hvar vid medaljen *literis et artibus* af k. m. t. tilldelades fru *Carolina Östberg* och fröken *Tekla Åhlander* samt premieraktören *Emil Hillberg* och balettmästaren *Sigurd Lund*.

Och nu äro k. operans portar stängda för alltid, och Gustaf den tredjes härliga skapelse skall jämnas med jorden. Minnet af densamma skall dock lefva bredvid hoppet om att inom en ej allt för aflägsen framtid få se ett ännu härligare konstempel resa sig, där det gamla stått.

K. Dramatiska teatern har återupptagit Chr. Molbechs förträffliga skådespel »Ambrosius» med delvis ny rollbesättning. Som vi emellertid ännu ej haft tillfälle taga denna repris i betraktande,

kunna vi ej vidare yttra oss därom. I afton gifves »Lilla professorskan» och i morgon »Ambrosius». Om söndag middag kl. 1 gifves den första gratis-matinén för hufvudstadens arbetarebefolkning, hvarid skådespelet »Åra» uppföres. På aftonen samma dag gifvas skådespelet »Stulen lycka» och komedien »Kapten Puff».

Denna teaters nästa nya program upptager *tvänne svenska originalpjäser*, nämligen »En ny roll», proverb i en akt af Vilma Lindhé samt »Två valspråk» af Anna Vahlenberg-Kjerrman — båda författarinnorna välkända för Iduns läsekrets.

Mozarts-fest. Hundrade årsdagen af Mozarts död kommer att högtidligt hållas af k. hofkapellet med en konsert i Musikaliska akademien i morgon lördag. Programmet upptager bland annat Mozart g-moll-symfoni.

Å **musikaliska akademiens konsertsal** hade förleden söndag ett antal af hufvudstadens läkare föranstaltat en kvartettsångsmatiné i det vackra syftet att samlas medel till förmån för den tillämnade Arbetsskolan för lytta och vanföra. En ganska betydande kör af forna och varande studentsångare hade hopbringats och föredrog under lifligaste bifall för en publik, som till sista plats fyllde lokalen, bortåt ett tjugotal bland vår studentsångs mest skattade pärlor: kvartetter af Wennerberg, Söderman, Lindblad, Kjerulf m. fl. Af den förstnämnde förekommo ej mindre än fyra kompositioner på programmet, och den vördnadsvärde tondiktaren, som själf närvar bland publiken, tycktes — om än i tysthet — dela densamma lifliga gillande öfver det friska utförandet, när de sista väldiga tonmassorna af »Hör oss Svea» eller de pikanta rytmerna i »Sic contigit in Lenom» likt den elektriska gnistan tände applådernas åska.

En **konsertturné** till landsorten har företagits af fru Östberg och fröken *Almati* samt hrr *Ödmann* och *Rundberg*. Resan företogs i tisdags, och samma dag gafs konsert i Bollnäs. Resprogrammet är för öfrigt så uppjordt: den 2 dennes konsert i Sundsvall, den 4 i Gefle, den 6 i Linköping, den 7 i Jönköping, den 8 i Vexjö, den 9 i Karlskrona, den 10 i Kristianstad och den 11 i Köbenhavn. Tills vidare är fortsättningen ännu ej alldeles bestämd, men antagligen går färden tillbaka öfver Malmö och Helsingborg upp till Göteborg. Att de framstående sängkonstnärerna öfverallt, hvar de komma att uppträda, skola mötas af en fulltalig och tacksam publik, taga vi för alldeles gifvet. Programmet upptager bland annat duetter ur »Gioronda», »Romeo och Julia» m. fl. operor, en ny visa af prof. Ivar Hallström m. m.

I en vrå af världen.

Berättelse för Idun
af
Cecilia Bååth-Holmberg.

IV.

(Forts.)

Han hade rest, och hon var kvar.

Men nästan som en sömngångerska gick hon omkring, frånvarande och utan att gifva akt på något omkring sig, ännu mindre än förr befattande sig med sitt hus, upptagen af det enda: den stora kampen i hennes inre.

Ty denna var ej ändad med hennes första nekande svar. Hade han ej själf förlängt hennes pina, hennes tvekan, då han sade henne, att han allt jämnt skulle vänta på henne! Hon tyckte sig ännu höra hans mjuka röst i sitt öra, kände flåkten från hans andedräkt på kinden, förnam hans smekande hand öfver sin — och hon vändades öfver den lockande makten häri öfver hennes sinne. Följa honom — ett ord, blott ett ord, och hon skulle vid hans sida komma ut i världen, hon skulle helt kunna egna sig åt konsten, hon skulle få namn som konstnärinna.

Ett ord — och hon var för evigt skild från sina kära här.

Natt och dag kämpade hon med sig själf, tyst och sluten: hemmet här med mannen och lilla Ragna; konsten där med ryktbarhet och lycka.

Lycka! Hvad var då det? — Hittills hade hon ju funnit lycka i att arbeta, funnit den just i sin konst, funnit den här i sitt hem, Lycka!

Hon mindes en dag — då var hon lycklig! Den dagen därborta på därhuset, då mörkret vikit undan och hon som befriad trycktes i sin mans armar. Hur kär var han henne ej — hur tålig och fördragsam! Och hon mindes en annan dag — då hon som ung flicka första gången hörde honom tala kärlekens språk till henne.

Lycka! Ja, då var hon lycklig. Och all denna lycka — den var ju ännu hennes — den kunde hon ej lemna. Nej — men hennes konst skulle foga sig in i hennes lycka, sådan denna nu en gång blifvit henne beskär. Hemmet var nu en gång hennes värld; i den måste hon stanna, det kände hon; hon kände, att om hon nu gick, om hon följde målaren, skulle hon för alltid krossa ej blott de sina, utan ock sig själf, ty hennes hjärta var fastvuxet här, och sin konst kunde hon dock ej skänka mera än, om ock en stor del, af sitt väsens djupaste känslor. Konsten var dock i hennes tanke för stor och för hög, för att hon skulle kunna endast skänka den ett halft hjärta och därtill fläckadt af brutna plikter. — Men, då hon ej kunde gå till konsten, kunde ej denna då komma till henne? Kunde hon ej arbeta som förr? Visa världen — och honom med — att hon på egen hand kunde tillkämpa sig, hvad han lofvat henne fjärran från detta hennes undångömda, solfattiga hem!

Hon ledte upp i denna tanke, och hennes man, som med sorg och ängslan tyst gifvit akt på och följt hennes strid, såg med djup glädje, hur hon åter blef sig själf, hur hennes ansikte åter blef klart, hur det nervösa draget kring munnen försvann för hennes gamla barnsliga leende.

Han aktade sig väl att med ett ord af tvifvel nerstämna hennes förhoppningar; han trodde dessutom på hennes begåfning; han insåg, att om han käntt henne, för hvad hon verkligen var, då han den gången vann hennes hjärta, skulle han ej vågat, ej haft rättighet att fästa henne vid sig; han insåg, att hennes plats hade bort vara en annan, han anade, att något förefallit mellan henne och målaren, hvars värde öfver henne han såg och förstod, med en djup känsla af förödmjukelse öfver, att han — hennes man — så helt stode utanför den värld, hvari de — båda så vackra, så unga — rörde sig. Men han insåg äfven, att hon aldrig skulle lyckas, om hon nu lemnade sitt hem för att följa sina anlag; de förpliktelser, hon en gång åtagit sig, kunde ej brytas, utan att hon lede skada till sin karaktär, och denna var förmer än anlagen.

Ville hon gå, nåväl, då skulle han ej hindra henne, ej klaga; men han visste, att hon aldrig skulle kunna detta, ty med sitt sällsamma lynne, med all sin liflighet och rika fantasi, var hennes pliktänsla orubblig.

Och därför, när hon ifrigt började ordna ett slags atelier åt sig i gafvelrummet, var han henne behjälplig, så godt han kunde. Själft arbetade han med lilla Ragna, för att hans hustru skulle ostördt få rita och måla; han tog barnet med på sina promenader och sysselsatte sig ständigt med det. Ragna var också hans afbild, med hans ljusa hår, rundlagda ansikte och lugna, glada, förnöjsamma sinne. Och då hon satt på sin lilla pall inne i hans dystra arbetsrum och stilla lekte för sig själf, medan han visste sin hustru ifrigt sysselsatt och, som han trodde, förhoppningsfull i sin »atelier», då tyckte han, att lugnet åter blifvit bofast i hans hem.

Men hon kämpade förgäfvat emot svårigheter; det var, som om det låga huset, som om backåsen kring den stilla viken kväfde hennes tanke och kraft. Det var, som om målaren, då han for, tagit med sig hennes energi, som om hans ord: »Här sitter ni och kväfs, här är så mörkt och instängd», opphörligt tryckte henne, hon kunde ej bli fri från det intryck, de lemnat; han hade likväl visat henne, hur oupphinnligt det mål var, för hvilket hon förut omedvetet sträfvat och som genom hans ord blifvit klargjordt: konstnärnamn.

Hennes kärlek till detta arbete i och för sig öfverflyttades nu till detta mål, det som endast kunde nås långt, långt härifrån, det mål han liksom gaf och åter beröfvade henne, då han reste. Tungsint betraktade hon de tafior på väggen, som hon under hans ledning målat, och i hvilka hon nedlagt så mycket af sitt eget inre. Nu kunde hon ej mer göra något sådant. Med pensel och riststift kunde hon ej längre, hur mycket hon än började sina utkast, frambringa något dylikt — endast kopiera.

Detta gjorde hon visserligen till fullkomlighet och erhöi snart beställning efter beställning, men det var henne ej nog.

Det kom stunder öfver henne, då allt var tungt och färglöst, då hon tyckte, att allting var så,

som när dimman ibland låg tung ner öfver backarne, ner öfver vattnet, då det var blygrått och hon ej såg »dager», ej såg dessa ljusa solstrimor på den bruna ljungen, hvilka hon så högt älskade, hvilka liksom gjorde henne världen lättare. Det kom stunder af den djupaste modlöshet och nedslagenhet, men då fann hon något liknande jämnvikt och tro på sig själf vid sin mans tillförsikt; han styrkte åter hennes hopp om framgång, ty om ej penseln lydde henne, så hade hon ju dock sin nål och sitt garn — och var hon ej i detta alldeles ensamstående?

Och med garnet lyckades hon bättre; hon sydde tafior, som sändes ut — den stora med stor karne på taket —; och målaren var alltjämt sitt löfte trogen; han svek henne ej; det var han, som skaffade hennes arbeten plats på stora utställningar i utlandet, genom hans försorg fästes uppmärksamheten på dem; och hon fick medalj — guldmedalj.

Och år för år arbetade hon nu med ännu större ifver; hon hade länge haft den planen att försöka sig på en riktig tafla; hon ville med olivfärgadt kläde, siden och garn sy ett motiv från vägen. Och hon lyckades — hennes tafla väckte beundran, och några af hufvudstadens konstnärer med hennes förste och ende läromästare i spetsen genomdrefvo, att den mottogs på den årliga tafvelutställningen.

Men de hade misräknat sig på kritiken; dylika arbeten, hette det, borde förvisas till lokaler för handarbeten — det var ej konst, kunde aldrig bli konst. Till konst erfordrades olja och färger eller akvarell, till och med bara pennteckningar, men garn och tyg — aldrig!

(Forts.)

Gösta Berlings saga

af **Selma Lagerlöf**, 2 delar om tillsammans ungefär 600 sidor och bundna i de nu så moderna mjuka banden, expedieras under loppet af denna vecka till alla dem, som rekvirerat densamma. Bokhandelspriset är 6 kronor. Arbetet, det i sitt slag märkligaste, som utkommit under det senaste årtiondet, utgifves på **Frithiof Hellbergs förlag**.

På undertecknads förlag utkomma likaledes i denna vecka följande arbeten, hvilka alla få en synnerligen prydlig utstyrel, skurna och bundna som de äro i moderna mjuka band:

Solsken, sagor och berättelser för barn af **Ave**, med 8 helsidsteckningar af **Jenny Nyström**; pris kartonnerad 3 kr.

— Fru **Eva Wigström**, allmänt känd under signaturen »Ave», torde vara den mest framstående bland våra många författarinnor för barn.

Motvind, två noveller af **Wilma Lindhé**; pris 3 kr.

— Ett par fint iaktagna och högst intressanta noveller af denna författarinna, som hör till våra mest framåtgående.

Midt ibland oss, tvänne teckningar ur lifvet af **Eva Wigström (Ave)**; pris 2: 25.

— Ett par gripande teckningar ur lefvande lifvet.

Vid aftonlampan, noveller af **Ernst Lundquist**; pris 2: 50.

— Växlande motiv och konstnärlig behandling är hvad som bjudes läsaren i denna nya samling af den synnerligen framstående novellisten.

På omvägar, berättelser af **Anton Giulio Barrili**, öfvers. från italienskan af **Ellen Nyblom**; pris 1: 75.

— Barrili är en af de älskligaste och mest omtyckta af nutidens italienska novellister.

Ofvanstående arbeten finnas att tillgå i alla boklädor i riket.

Frithiof Hellberg,
utgivare af Idun.

Innehållsförteckning:

Wilhelmina Hierta. (Med porträtt.) — Vissna rosor; poem af **Birger Mörner**. — En kvinnans värld; af **Elena**. — Sjukbesök; teckning af **Fanny Chrysanter**. — Behagets gåfva. — Iduns julkalppsbasar. — Vid köksspiseln; ur en ung kvinnas dagbok af **Herna**. — Husmoderlig almanack; af **Stenia**: December. — Barnens julglädje; af **En barnvän**. — Steriliserad mjölk; af **V. Nauckhoff**. — Teater och musik. — I en vrå af världen; ber. för Idun af **Cecilia Bååth-Holmberg**. (Forts.)

Förlofnings- och vigselringar
ständigt lager hos
Juvelerar HALLBERG Stockholm.
Order från landsorten expedieras omgående.

Perlhalsband, gammalt guld, silfver och juveler uppköpas konstant eller tagas i utbyte mot moderna arbeten. Om gamla saker insändas från landsorten, sändes likvid pr omgående.
Juvelerar HALLBERG, Stockholm.